

Nr 48

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av punkt 2 av anvisningarna till 30 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370); given Stockholms slott den 15 februari 1963.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag om ändrad lydelse av punkt 2 av anvisningarna till 30 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framlägges förslag till ändrade regler för beskattning av försäkringsanstalt i vissa fall då utjämningsfond tages i anspråk för återbäring till försäkringstagarna.

Förslag
till
Lag
om ändrad lydelse av punkt 2 av anvisningarna till 30 §
kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att punkt 2 av anvisningarna till 30 § kommunalskattelagen¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Anvisningar

till 30 §.

2. Vid beräkning — — — egen räkning.

Avdrag för — — — av brandskada. Med utjämningsfond — — — försäkringsaktiebolags reservfond.

Den på — — — livräntor, undantaget).

Nedsättning av försäkringsfond för egen räkning, av säkerhetsfond samt av i första stycket omnämnd reservfond för ömsesidig kreatursförsäkringsanstalt och regleringsfond för trafikförsäkringsanstalt ävensom minskning av utjämningsfonderna skall anses som intäkt. Sker ändring av bolagsordningen, varigenom anstalten får rätt att på annat sätt än ovan sagts disponera *vid denna lags ikraftträdande* befintlig utjämningsfond, för vilken bestämmelser om inskränkt dispositionsrätt funnits, eller utjämningsfond, som bildats efter *lagens ikraftträdande*, skall fonden anses härigenom undergå minskning med hela det belopp, vartill den uppgick före ändringen.

Utöver vad — — — till försäkringstagare.

2. Vid beräkning — — — egen räkning.

Avdrag för — — — av brandskada. Med utjämningsfond — — — försäkringsaktiebolags reservfond.

Den på — — — livräntor, undantaget).

Nedsättning av försäkringsfond för egen räkning, av säkerhetsfond samt av i första stycket omnämnd reservfond för ömsesidig kreatursförsäkringsanstalt och regleringsfond för trafikförsäkringsanstalt ävensom minskning av utjämningsfonderna skall anses som intäkt. Sker ändring av bolagsordningen, varigenom anstalten får rätt att på annat sätt än ovan sagts disponera *en den 1 januari 1929* befintlig utjämningsfond, för vilken bestämmelser om inskränkt dispositionsrätt funnits, eller utjämningsfond, som bildats efter *nämnda dag*, skall fonden anses härigenom undergå minskning med hela det belopp, vartill den uppgick före ändringen, *dock att vad nu sagts icke skall gälla om ändringen verkställtts för att anstalt, som driver rörelse avseende sjuk- och olycksfallsförsäkring, för vilken grunder fastställtts jämlikt lagen om försäkringsrörelse, skall äga taga fonden i anspråk för återbäring i enlighet med sagda grunder.*

Utöver vad — — — till försäkringstagare.

¹ Senaste lydelse av punkt 2 av anvisningarna till 30 § se 1950: 308.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och skall äga tillämpning jämväl med avseende å det beskattningsår, för vilket taxering i första instans verkställs år 1963.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 15 februari 1963.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, fråga om *ändrade regler för beskattningen av försäkringsanstalt i vissa fall* samt anför därvid följande.

Inledning

I anledning av en av försäkringsinspektionen gjord hemställan om översyn av gällande beskattningsregler för sjuk-, olycksfalls- och skadeförsäkringsrörelse uppdrog jag med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 januari 1961 åt kammarrättsrådet Nils G. Lindquist, ordförande, kammarrättsrådet Per Eklund samt byrådirektören Gösta D. V. Jonsson att verkställa den av inspektionen förordade utredningen. De sakkunniga har den 28 september 1962 avgivit ett *betänkande med förslag till ändrade bestämmelser angående beskattning av sjuk-, olycksfalls- och skadeförsäkringsrörelse* (stencilerat). Betänkandet har varit föremål för remissbehandling i vanlig ordning och förslaget har i huvudsak godtagits av hörda myndigheter och näringsorganisationer även om erinringar gjorts mot olika detaljer i detsamma.

Av skäl som jag i det följande närmare skall utveckla anser jag emellertid att genomförandet av de ändringsförslag som de sakkunniga framlagt i betänkandet tills vidare bör anstå. Endast i ett speciellt hänseende synes frågan om ändrade beskattningsregler nu böra upptagas till behandling. Det gäller det fall att försäkringsanstalt, som driver viss s. k. lång sjuk- och olycksfallsförsäkringsrörelse ändrar sin bolagsordning för att möjliggöra för anstalten att taga utjämningsfond eller del därav i anspråk för återbäring till försäkringstagarna.

Enligt nuvarande bestämmelser skall anstalten i dylikt fall beskattas för utjämningsfondens hela belopp och alltså inte blott för den del av fonden som tagits i anspråk. De sakkunniga har framhållit att speciella bestämmelser för att förhindra uppkomsten av sådana skattekonsekvenser i försäkringsanstalt med lång sjuk- och olycksfallsförsäkringsrörelse snarast bör införas i komunalskattelagen. Jag delar denna uppfattning och anhåller att nu få anmäla nämnda fråga.

Gällande bestämmelser

Enligt reglerna i punkt 2 första stycket av anvisningarna till 30 § kommunalskattelagen angående överskottsbeskattning av sjuk-, olycksfalls- eller skadeförsäkringsrörelse gäller att från bruttointäkten avdrag får göras förutom för driftkostnader som avses i 29 § samma lag även för avsättningar till vissa fonder. Till dessa fonder hör utjämningsfonden. I fråga om avsättning till utjämningsfonden är avdragsrätten på visst sätt maximerad. Härom är dock inte nu fråga.

Med utjämningsfond förstås enligt tredje stycket av nyssnämnda anvisningspunkt fond, som enligt bolagsordningen får användas endast till att helt eller delvis täcka förlust å själva försäkringsrörelsen samt efter sådan disposition kvarstående förlust å rörelsen i dess helhet, i den mån den inte kan täckas av andra till framtida förfogande avsatta medel. I fråga om ömsesidigt försäkringsbolag räknas som utjämningsfond jämväl fond, som — utöver försäkringsfond, premieåterbäringsreserv och säkerhetsfond — funnits före kommunalskattelagens ikraftträdande och vilkens användning enligt bolagsordningen inte begränsats till förlusttäckning enligt vad nyss sagts. Som utjämningsfond skall ej anses i lag föreskriven säkerhetsfond eller försäkringsaktiebolags reservfond.

Gentemot den nyssnämnda avdragsrätten för avsättning till utjämningsfond står å andra sidan den skatteplikt som uppkommer när fondmedlen tages i anspråk. Därom stadgas i femte stycket av ifrågavarande anvisningspunkt. Man skiljer här mellan två olika fall.

Huvudregeln är att som intäkt skall anses utjämningsfondens minskning. Härvid förutsättes, ehuru det inte uttryckligen utsagts, att utjämningsfonden använts för förlusttäckning på sätt nyss angivits. Samma regel gäller i fråga om en gammal utjämningsfond som ett ömsesidigt försäkringsbolag haft före kommunalskattelagens ikraftträdande och där sådan inskränkning i fråga om användningen icke varit föreskriven.

Det andra fallet då beskattning av fondmedlen föreskrives är då sådan ändring av bolagsordningen sker, att försäkringsanstalten får rätt att på annat sätt än nyss sagts — d. v. s. för annat ändamål än förlusttäckning — disponera utjämningsfond. Det kan då vara fråga om en utjämningsfond, som fanns redan vid kommunalskattelagens ikraftträdande och för vilken bestämmelser om inskränkt dispositionsrätt funnits i bolagsordningen, eller om en utjämningsfond som bildats senare. Om bolagsordningen på detta sätt ändras skall *hela* det belopp, vartill fonden uppgått före ändringen, upptagas som skattepliktig intäkt.

Det är denna senare beskattningsregel som de sakkunniga föreslår skola ändras.

De sakkunnigas förslag

De sakkunniga framhåller, att utjämningsfond i företag, som driver lång sjuk- och olycksfallsförsäkringsrörelse, även kan ha karaktär av återbäringsfond enligt lagen om försäkringsrörelse. Detta följer då av de för ifrågavarande försäkringsformer fastställda grunderna. Ett dylikt företag kan därför ha behov av att ändra sin bolagsordning i överensstämmelse med grunderna så att utjämningsfonden kan användas jämväl för återbärning till försäkringstagarna.

För att närmare belysa detta har de sakkunniga i betänkandet lämnat en redogörelse för grundbunden barnolycksfallsförsäkring i skadeförsäkringsanstalt. De sakkunniga framhåller att detsamma i tillämpliga delar gäller i fråga om grundbunden reseolycksfallsförsäkring i sådan anstalt. I nämnda redogörelse anför de sakkunniga följande.

I de för barnolycksfallsförsäkringen stadfästa grunderna av år 1939 stadgades, att avsättning till utjämningsfond — då benämnd utjämningsreserv — skulle ske vid varje års slut med minst 0,1 procent av sammanlagda försäkringssumman för försäkringar i kraft för olycksfall till dess fonden uppnått 3 procent av nyssnämnda försäkringssumma. Denna utjämningsfond fick ej användas till annat än att helt eller delvis täcka förlust å dödlighet, invaliditet eller sjuklighet samt därefter till sådan kvarstående förlust på rörelsen i dess helhet, som icke kunde täckas av andra till framtida förfogande avsatta medel.

Först år 1945 stadfästes i grunderna bestämmelser angående vinstfond och vinstmedel. I vad grunderna berörde återbärning infördes emellertid år 1957 genomgripande förändringar. Enligt övergångsbestämmelserna till de då ändrade, alltså gällande grunderna skulle, förutom uppsamlade vinstmedel per den 31 december 1949, även den utjämningsfond, som nämnda dag fanns avsatt för då ikraftvarande försäkringar, betraktas som vinstfond och således hänföras till anstaltens beskattade medel. Vidare skulle det för åren 1950—1956 uppkomna överskottet beräknas enligt de nya grunderna. Detta innebar, att de bokföringsmässiga avsättningarna till utjämningsfond i barnolycksfallsförsäkringsrörelse enligt äldre grunder i fortsättningen skulle ingå bland överskottsmedlen enligt de särskilda bokslut, som ligga till grund för framräkning av skattepliktigt överskott å rörelsen.

Gällande grunder för barnolycksfallsförsäkring föreskriva vidare, att avsättning till utjämningsfond från och med den 1 januari 1957 ej vidare skall ske samt att utjämningsfond icke må användas till annat än täckande av förlust å rörelsen i dess helhet, i den mån förlusten icke kan täckas av andra till framtida förfogande avsatta medel. I barnolycksfallsförsäkringsrörelse skola därför samtliga den 1 januari 1957 inestående överskottsmedel — med undantag av den del av utjämningsfonden som bildats av medel från försäkringar, vilka upphört före den 1 januari 1950 — från och med den 1 januari 1957 betraktas som tillhörande återbäringskapitalet. Därmed äro dessa medel i enlighet med grunderna avsedda för fördelning bland försäkringstagarna, oavsett om samma medel tidigare avsatts till vinstfond eller utjämningsfond. I särskilda bokslut, som förts vid sidan av den formella bokföringen och som uteslutande haft till uppgift att fördela intäkter och kostnader (inklusive skatter) eller således överskott och underskott mellan barnolycksfallsförsäkringsrörelse, å ena sidan, och övrig försäkringsrörelse, å den andra, ha avsättningarna till utjämningsfond i barnolycksfallsförsäk-

ring ingått i de överskottsmedel, å vilka barnolycksfallsförsäkringsrörelsens andel av anstaltens totala skatt beräknats. För försäkringstagarna ha avsättningarna därför karaktär av vinstmedel på samma sätt som avsättningarna till vinstfonden.

Ifrågavarande skadeförsäkringsanstalter har avsatt återbäringskapital enligt de gällande grunderna för barnolycksfallsförsäkring. Därvid har i vissa anstalter ansetts riktigast att redovisa återbäringskapitalet med återbäringsfond och utjämningsfond. Detta leder emellertid förr eller senare till att, när återbäringsfonden genom tilldelning av återbärning till försäkringstagarna försvunnit, utjämningsfonden måste tagas i anspråk för återbärning eller således för annat ändamål än det, för vilket fonden ursprungligen bildats. Härigenom uppkommer ett motsatsförhållande till tanken bakom KL:s bestämmelser om utjämningsfondens användning.

I vissa andra skadeförsäkringsanstalter har därför förfarits på annat sätt. Sålunda ha till återbäringsfonden överförts överskottsmedel från andra verksamhetsgrenar än barnolycksfallsförsäkring till belopp, motsvarande utjämningsfondens belopp. Medel motsvarande sistnämnda belopp ha däri-genom avsatts två gånger. Detta leder till att återbäringsfonden blir tillräcklig för all förekommande återbärning utan att utjämningsfonden behöver tillgripas. I stället blir sistnämnda fond herrelös så snart beståndet av barnolycksfallsförsäkringar dött ut.

De sakkunniga anser att särskilda bestämmelser måste införas för den del av försäkringsanstalts utjämningsfond som belöper å rörelse avseende lång sjuk- och olycksfallsförsäkring. Dessa bestämmelser bör enligt de sakkunniga utformas så, att den ifrågavarande delen av utjämningsfonden undantages från den påföljd, varom i femte stycket punkt 2 av anvisningarna till 30 § kommunalskattelagen förmåles.

I de *remissyttranden* som avgivits över betänkandet har några erinringar inte anförts mot förslaget i denna del.

Departementschefen

Kommunalskattelagens regler för beskattning av försäkringsföretag är delvis ganska komplicerade och svåra att tillämpa för taxeringsmyndigheterna. Detta gäller framför allt beskattningen av skadeförsäkringsrörelse. Därför har, bl. a. från försäkringsinspektionens sida, framförts tanken att för försäkringsföretagen övergå till någon form av bruttobeskattning. Det kan erinras om att man för utländska försäkringsanstalter, som här i riket driver annan försäkringsrörelse än livförsäkringsrörelse, av praktiska skäl beräknar den beskattningsbara inkomsten till viss procent av premieinkomsten. Beträffande livförsäkring här i riket har man för såväl in- som utländska försäkringsanstalter övergått från nettobeskattning till en räntebeskattningsmetod.

I den skrivelse från försäkringsinspektionen, som föranlett den nu verkställda utredningen, framhöll inspektionen att man kunde tänka sig en övergång till en bruttobeskattningsmetod som en alternativ lösning av problemen. Emellertid ansågs vid detta tillfälle att det borde ankomma på allmänna skatteberedningen att undersöka möjligheterna för en dylik reform.

De förslag de sakkunniga nu framlagt innebär bl. a. en anpassning av

beskattningsreglerna till de särskilda redovisningsregler, som gäller för försäkringsföretagen på grund av lagen om försäkringsrörelse. En sådan anpassning blir nödvändig om man alltjämt skall tillämpa en nettobeskattningsmetod. Ett genomförande av de sakkunnigas förslag kräver emellertid omfattande och delvis komplicerade författningsbestämmelser. Innan förslaget genomföres synes det därför angeläget att pröva om man inte för försäkringsföretagens del kan övergå till en enklare beskattningsform.

De ändringar de sakkunniga föreslagit kan — frånsett den detaljbestämelse som berörts i det föregående — utan större olägenheter anstå en kortare tid. Detta innebär å andra sidan inte, att en ändrad lagstiftning lämpligen bör anstå i avvaktan på att allmänna skatteberedningens utredningsarbete ytterligare fortskridit eller avslutats. Det måste nämligen anses i någon mån ovisst, huruvida det kan anses ligga i skatteberedningens uppdrag att ingå på en prövning av den mångfald av specialregler, vilka nu gäller i särskilda hänseenden såsom exempelvis beträffande försäkringsbeskattningen. Frågan om en reformering av denna beskattning synes utan olägenhet kunna hänskjutas till en specialutredning. Hur än beskattningsreglerna för företagen i en framtid kan komma att utformas, torde särskilda regler för försäkringsföretagen ändå bli erforderliga.

Jag har därför för avsikt att låta frågan om förenkling av beskattningsreglerna för försäkringsföretagen bli föremål för en särskild utredning, som bör bedrivas skyndsamt. I avvaktan på resultatet av denna utredning bör någon ändring av nu gällande beskattningsregler i princip inte genomföras. För att möjliggöra för försäkringsföretag, som driver lång sjuk- och olycksfallsförsäkringsrörelse, att utan skattekonsekvenser ändra sin bolagsordning för att kunna taga utjämningsfonden i anspråk för återbäring till försäkringstagare i enlighet med de för rörelsen stadfästa grunderna bör dock en ändring göras i punkt 2 av anvisningarna till 30 § kommunalskattelagen. Bestämmelsen torde kunna göras tillämplig redan vid innevarande års taxering.

Under återopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till *lag om ändrad lydelse av punkt 2 av anvisningarna till 30 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)*.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Per Eskilsson